

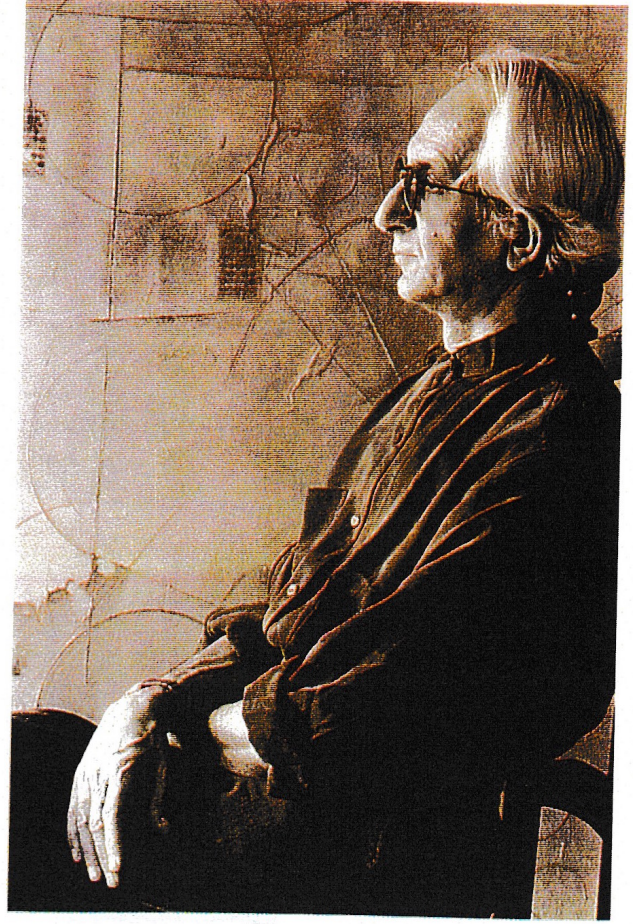
Gönül gözüyle bir ömür

EROL AKYAVAŞ

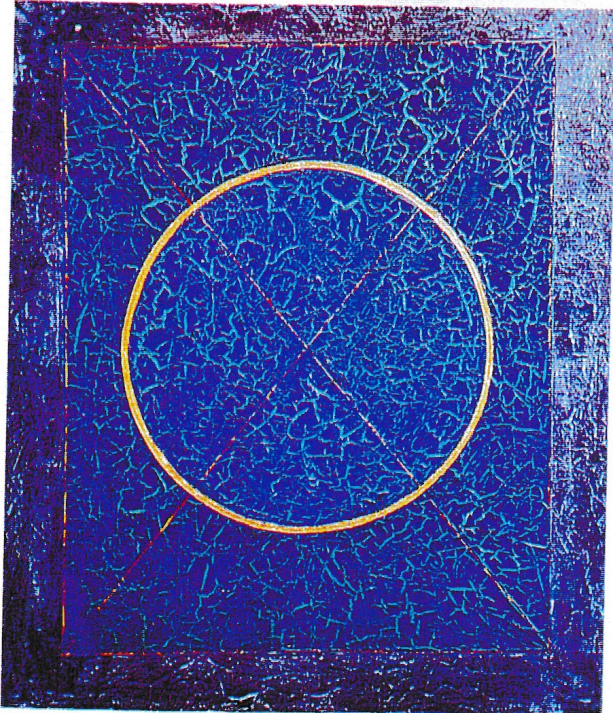
A Life through the Eyes of the Heart

By ÖZGÜR D. DURGUN*

"Mevlana der ki, 'şeklimiz denizde yüzen boş kâseler gibidir. Kap, içi dolana kadar gezer. Sonra denize batar.' Kâsenin boşluğuna bir imadır yaptıklarım. Kalp gözünü açıp nakkaşların ardındaki nakkaşı görmeye çalışıyorum. Ümidim, değişmeyi arayarak değişmeyi anlatmaya çalışmak." Bu sözler Erol Akyavaş'a ait. Bizlere zengin bir resim evreni armağan ederek, geçen yıl aramızdan ayrılan sanatçı, İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin düzenlediği bir retrospektif sergiyle anılıyor bu yılın son, gelecek yılın ilk günlerinde. Sergi, Akyavaş'ın felsefe, din, matematik, akıl ve duygunun sınırlarında dolaşan resim se-

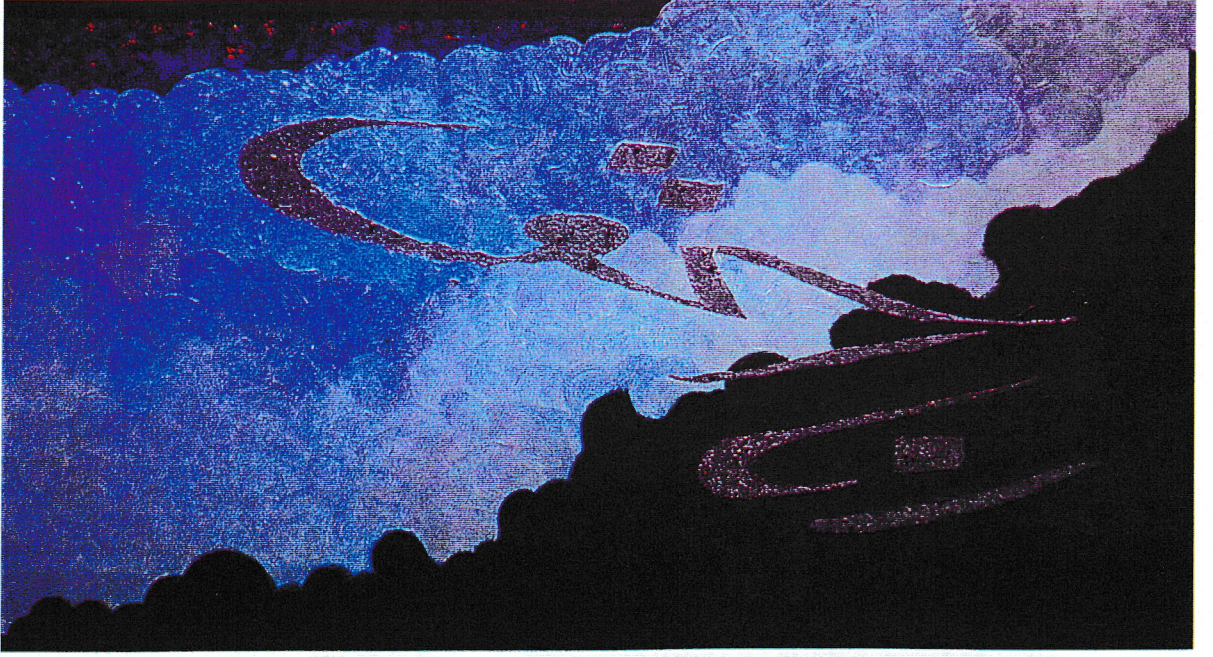

"Mevlana says, "Our forms are like empty bowls floating on the sea. They wander until water fills them. Then they sink." My paintings are an intimation of the void in the bowl. I try to open the eye of the heart to see the painter behind the painters. My hope is to elucidate change by seeking the unchanging.' These words belong to the late Erol Akyavaş, who died last year bequeathing to us his profound visual universe. A retrospective exhibition of his work organised by Istanbul Bilgi University is opening in December and can be seen until early January. This is the first time that such a comprehensive exhibition of Erol Akyavaş's work has been held. Almost four hundred of his paintings illustrate his journey as an artist through the worlds of philosophy, religion, mathematics, rationality and emotion. His art is wrought with magic symbols and unbounded imagination. The mystic gods of India, magic signs carved on rocks by the natives of Peru, cabalistic symbols, and traces of the

Erol Akyavaş'ın (üstte) resim evreninde söz imgeye, imge inanca dönüştür. Akyavaş'ın resimleri; "Hallaç'tan Sonra" (solda), "İkonoklastlar İçin İkonalar (karşı sayfa). / Erol Akyavaş (above). In Akyavaş's art words are transformed into images, and images into faith. 'After Mansur el-Hallaç' (left), and 'Icons for Iconoclasts' (facing page).

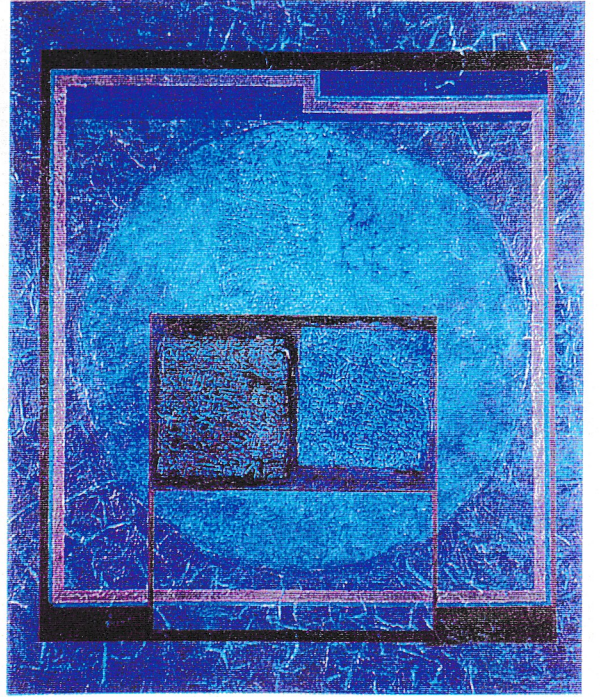

Akyavaş'ın resimlerinde Doğu ve Batı karşı karşıya değil, yan yanadır. "Enel Hak" üstte. "Sarı Lam Elif" (altta solda). "Maviden Kalanlar" (altta sağda). / In the paintings of Erol Akyavaş East and West are not opposed but side by side. 'Enel Hak' (above), 'Yellow Lam Elif' (below left), and 'Remains of Blue' (below right).

dından 1954'te ABD'ye gider ve bu ülkede mimarlık eğitimi aldıktan sonra Eero Saarinen'in bürosunda meslek hayatına atılır. TWA binası, Dallas Havaalanı gibi projelerde imzası olan Akyavaş'ın resme geri dönmesi çok sürmez. 1960'ta New York'ta ilk sergisini açan sanatçı, Che Guevera'dan cinselliğe, tasavvuftan mekân sorgula-

everything from sexuality to Che Guevera, examination of space in mysticism, and the metaphor of both East and West. Every one of his works creates a multi-faceted visual and intellectual content in new ways. According to Akyavaş, pictures are the projection of life, and life is not so much a practical everyday phenomenon, as a miraculous

malarına, Doğu ve Batı'nın metaforlarıyla "çoksesli" bir resim evreninde dolaşırken, her defasında yepyeni yöntemlerle zengin bir görsel ve entelektüel içerik yaratır yapıtlarında. Akyavaş'a göre resim, yaşamın izdüşümüdür. Yaşam ise gündelik ve pratik bir olgu olmaktan çok, mucizevi bir "öz"dür. Erol Akyavaş'ın zıtlıklar ve birlikteliklerin yanı sıra, Doğu ve Batı'nın farklı kültür sembollerini ustaca senteze ulaştıran eserleri hakkında eleştirmen Wieland Schmied şöyle diyor: "Bu resimlerde Doğu, Batı karşı karşıya değildir, karşılaşır ve bizim büyülenmiş gibi dinlediğimiz bir söyleşiye girerler. Kuşkusuz hiçbir zaman tam ve eksiksiz uzlaşamayacaklardır; ancak Akyavaş'ın geç dönem resimlerinde olduğu gibi, birbirlerine saygıyla yaklaşacaklardır."

Özgün simgesel diliyle, 1970 sonrasında ürettiği eserlerde ise İslam geleneğinin ve tasavvufun etkilerini sanatına taşıyarak modernite ile İslamı buluşturmayı denedi Akyavaş. Resimlerinde sıklıkla karşımıza çıkan simgelerden biri olan labirentin içinde, "evrenin anlamına açılan kapılar"ı ararken ve bir derviş sabrıyla ilerlerken, "kökler"inin izini sürdü ömür boyu. Bir söyleşisinde, "kendine yolculuk"larını, "evrensel olabilmenin yolu yöresellikten geçer kanısındayım. Köksüz ağaç olmaz. Aşama yapmak için sonuca ulaşmıyacak taklitlerden kaçınmak gerekir. Şekilci kalıplar arasında sıkışıp kalmamalı sanatçı," diye anlatırken, "yaratma diye bir derdim yok," diyordu. "Sadece belki bir şeyi yakalayabilme heyecanı, o kadar. Sanatçı, güzelliği keşfeder. Güzellik de devamlı değişme halindedir. Dolayısıyla, gerçek güzellik, güzelliğin değişmeyen özündedir."

Akyavaş'ın renkleri, izleyiciyi mistik bir evrene davet ediyor. "Miras VIII" (üstte). / The colours of his paintings draw the observer into a mystic universe. 'Heritage VIII' (above).

essence.

Akyavaş's work creates a masterful synthesis not only between contradiction and cohesion, but also between the cultural symbols of East and West. Art critic Wieland Schmied has said of his work, 'In these paintings East is not opposed to West. Encountering one another they enter into a discussion to which we listen enchanted. Certainly they will never be able to reach a complete and flawless consensus, but as in Akyavaş's late paintings, they will approach one another with respect.'

In his post-1970 work, Akyavaş used his unique symbolic language to carry the Islamic tradition and mysticism into his art, experimenting with a juxtaposition of modernity and Islam. One of the symbols frequently encountered in his paintings is the labyrinth, in which he spent his life seeking doors onto the meaning of the universe, and tracking down roots with the patience of a dervish. In one interview he described 'journeys in search of oneself' in the following words: 'I believe that the way to be universal passes through localisation. A tree cannot survive without roots. In order to make progress it is essential to avoid imitations which lead nowhere. The artist must

not let himself be trapped in superficial conventions... I do not seek to be creative, but merely the excitement of perhaps capturing something. The artist discovers beauty, and beauty is in a state of perpetual change. Therefore real beauty lies in the immutable essence of beauty.'

* Özgür D. Durgun, gazeteci.

* Özgür D. Durgun is a journalist.